

Izhaja:
vsako sredo zjutraj
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

St. 49

sredo 14. julija 1926.

Leto IX

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglašje
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
»GORISKE STRAŽE«.
Tisk Katoliške tiskarne
v Gorici, Riva Piazzata
štev. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli štev. 5.
(prej Scuole).
Telef. int. štev. 308.

Kadar boš na rajžo šel....

V današnjih dneh moramo večkrat čuti neprijazno besedo: če vam (Slovanom) ni tukaj pri nas dobro, izselite se! Često moramo slišati ta izzivalen poziv. Slišati ga je moral celo naš državni poslanec dr. Besednjak pri svojem zadnjem govoru v rimskem parlamentu. Poslanec je drznega medklicarja sicer takoj primerno zavrnil, ko mu je rekel, da je pripravljen oditi, če mu bo on (bivši general) nosil kovčke. Toda zadeva s tem ni prišla v boljši tir. Še vedno se ponovno dogaja, da mečejo za nami ta očitek. Kako je krivičen in žaljiv, o tem ne mislimo nadalje razpravljati. Poditi človeka iz rodne grude, zato ker noče kloniti svojega tilnika pred enim ali drugim oblastnikom, tega je zmožna samo duša, ki ne pozna ljubezni do domače hiše. Naši pradedje bivajo na tem ozemlju že eno tisočletje, njih pepel je shranjen v tej zemlji, tudi mi bomo v njej našli zadnji mir. In to sveto grudo, naj zapuščamo kot izdajalci domovine?!

Pa pustimo pritožbe, ki bi nas lahko dovedle v spor z rdečim svinčnikom strogega podprefekta. Po udariti in podčrtati hočemo nekaj drugega. Vprašanje izseljevanja je postalo pri nas pereče in sili z dneva v dan bolj v ospredje. Za nas, ki smo tako majhni po svoji številni in gospodarski moči, postane lahko to vprašanje usodepolno. Zato ponavljamo, kar smo že večkrat rekli in zapisali: Grenak je kruh tujine. Kdor more naj ostane doma. Nikjer ni nebo tako sinje in solnce tako ogrevajoče kakor na rodni goriški grudi. Tihe, pristrane ljubezni, s katero nas vabi in vleče domačija k sebi, ne najdemo ni-

kjer. Še smeh deklet in vrisk fantov nima zunaj v svetu onega omamljivega čara kakor ga ima doma. Tujina je mrzel grabež, ki izkorišča in izsesava. Zato zapomnimo, si ono znano in resnično: Ljubo doma, kdor ga ima.

Toda še nekaj! Mali in šibki smo. Vsak član naše male družine, ki nas zapusti, oslabi našo odporno moč. In kakšna boji naša odporna moč? Okrepiti se še mora ob nesebični in brezpogojni ljubezni do naše rodne zemlje in poživiti z zdravim sokom, ki je bodril naše pradede skozi stoletja. Obenem se pa tudi število njenih bojevnikov ne sme preveč skrciti. Zato ponavljamo: Naš narodni obstoj zahteva, da branimo kolikor mogoče vsi sveto, tisočletno dedščino!

Kdor pa živi v takih razmerah, da mu je obstanek doma nemogoč, ta naj si pri odhodu v tujino pokliče v spomin narodno popevko, katere pričetni verz smo napisali v naslovu. Kakor dekle svojega fanta pred slovesom pristrano prosi:

»Kadar boš na rajžo šel,
pridi mi povedat itd.,

ter ga s tem iskreno opominja, naj ji ostane zvest, naj ostane — njen, tako šepče tudi naša ljubljena domačija vsakemu, ki jo zapušča: Ne zabi me, ostani mi zvest! Ljubezen zame naj ti ogreva srce, spomin name naj ti vedri dušo!

Ob povratku bo potem zapela vsa domačija, kakor pozdravlja nevesta svojega ženina, ko se vrača:

»Kadar boš domov prišel,
pridi mi povedat« itd.

In če bo tako, če bomo imeli vsi svojo domačijo vedno v srcih in mislih, bomo vztrajali in zmagali!

Kaj se godi po svetu?

Danes hočemo naše brave spet spomniti na učenjaka svetovnega slovesa na F. W. Försterja, ki je znan našim bralcem odkar je napisal za našo božično številko prekrasno poslanico primorskim Slovencem. Te dni je od učenjaka iz Züricha prispelo k nam novo pismo, kjer je omenjen zanimiv članek o nekrvavi borbi indijskega ljudskega voditelja Mahatma Gandhija za svobodo Indije. Članek je izšel v nekem uglednem švicarskem listu. Förster poudarja v pismu, da je Gandhi opustil načelo bojkota vsega kar je angleško in učenjak pristavlja prešinjen vesoljstvenega mirotvornega duha: »Proti načelu bojkota sem jaz vedno imel ugovore, ker to načelo nač spada pod pojem vojne, in ga ni mogoče ločiti od nacionalizma. Z bojkotom se brani le indijski narod, koristi in težkoče britskega naroda pa se ne jemljejo v poštev.« Tako plemenito more čustvovati le mož, ki se je povzpел nad obzorje sedanjega človeškega mišljenja. Pa preidimo h članku samemu.

V okovih trojne sužnosti.

Krivice Angležev nad Indijo so brezštevne kot pesek ob morski obali. Britanija je pritiskala na Indijo v socialnem pogledu. Vničila je z uvozom angleških izdelkov vso indijsko obrt in pritirala v be- do 80 odstotkov prebivalcev, ki so

ostali po več mesecev na leto brez zaslužka. V marsikaki pokrajini so prebivalci padli na stopnjo »pari-iev« (najnižje kaste), ženske so se pa morale udati nesramni obrti. Gospodarsko so znali Angleži Indijo do golega izkoristiti. Vsa stremjenja po svobodčinah zna angleška kolonialna politika v kali zatreti. Znala je izigravati mohamedance proti hinduistom in to tako spretno, da je večkrat prišlo do krvavih spopadov o katerih ste večkrat brali v »Straži«. Danes so kajpak že oboji spregledali angleško igro. Dalekosežen pomen ima tudi nov način študija po indskih šolah. Namesto starega duha poglabljanja, ki je svojiski indijski naravi, so upeljali Angleži proučevanje zapadne civilizacije in zunanje kulture. Ustvarjanje pristnega indijskega duha se je umaknilo zunanjosti.

Gandhi prvič nastopi in zmaga.

Tako je zdihovala domovina, ko je vstal njen sin Mahatma Gandhi, da ji pomore. L. 1893. je prišel kot mlad odvetnik v južno Afriko, kjer je bivalo dosti njegovih rojakov. Tedaj je okušal njih usodo. Ker je bil Indijec so zapirali pred njegovim nosom vrata, ga zaničevali in psovali. Gandhi pustil zatorej svoj poklic in sklene pomoči svojim bednim sonarodnjakom. Postane revež kot oni in jih začne zbirati. Povsod koder ho- di se mu priključijo nepregledne

množice in poslušajo njegov veličastni nauk: Ne povračaj močnim, ki te tepejo, hudega s slabim. To mogočno gibanje je zajelo vse Indijce. Nič ni pomagalo, da so Gandhija zapirali, topli in poniževali. Zmagal je! Angleški guverner je izdal posebne zakone v dobro Indijcem v južni Afriki.

Vodja na poti do druge zmage.

Mahatma Gandhi je zdaj sklenil pomagati celi domovini. Najprej jo je moral v gospodarskem oziru narediti neodvisno. Dvoje poti je imel na izbiro: najprej je moral rojake priučiti spet stare preprostosti in jih priveriti nazaj v čase, ko so malo potrebovali za telo; potem pa je moral po vsej Indiji zopet vpeljati domačo obrt. Ogromne bombaževe žetve niso več šle v angleške tkalnice. Doma si je indijski kmet pripravil prejo in platno in doma si je vrezal krog za oblačilo, kot so je poznali njegovi očetje. Na tak način je osvobodil deželo od potrate v jedi in obleki. To je bil prvi korak do zmage.

Kaj pa politično? Je-li Gandhi skrivaj pripravljaval revolucijo in tihotapsko brusil meče proti tujcem? O, ne! On je učil, da nasprotnika ne užugaš s fizičnimi sredstvi, marveč z močjo neuklonljive volje. Seveda je treba žrtev. Prva je, da se odpoveš vsakemu nasilstvu. In ta je največja! Rishiji (indijski filozofi), ki so odkrili to postavo brez nasilja, sredi najhujših preganjanj in učili: ne vračaj nasilja z nasiljem, so bili večji duhovi kot Newton in večji vojskovodje kot Wellington. Ta postava je postava naše vrste, kakor je postava nasilstva postava divje zveri. Duh spi v zveri. Človeško dostojanstvo pa hoče višje postave, postave duha. To je Gandhijev nauk. Vsemu človeštvu.

Gandhi trpi in zmaga.

Angleži niso razumeli velikega indijskega misleca in so še naprej vladali po svojih načinih. Indijsko ljudstvo je pa odprlo srca svojemu voditelju. Vlada je dajala dosti obljub. Prišlo je tudi že do pobojev. Ko je mera priklopela do roba, je Gandhi 23. julija 1920. proglasil, da preneha vsako sodelovanje 300 milijonskega indijskega naroda z Angleži. Pisal je pismo guvernerju in mu očital potoke solza, ki jih je kriv med Indijci, vračal mu vsa odlikovanja in državljanske pravice. Gandhijevemu vzgledu so sledili vsi indijski velikaši; vračali so odlikovanja, odpovedali se službam, častem in naslovom. Samo enega se je Gandhi bal, da ne bi izbruhnila anarhija in da ne bi njegovo ljudstvo se uprlo s silo. Številni indijski zastopniki na narodnem kongresu v Kalkuti so to tudi zahtevali. Trikrat so že tam sklenili, da se uprejo britanski nadvladi, a zmeraj se je Gandhi uprl in njegova veličina je zmagala. Ni se bal tudi takrat, ko so od njega odpadli njegovi najzvestejši; ni mu bilo za število privrženecv. Njega je držala kvišku zavest, da ravna prav. Za to svoje prepričanje je moral naposled v šestletno ječo. Veselo je prevzel kazen uverjen, da globoko ukoreninjeno gibanje ne bo zamrlo.

In res, po trpljenju je napočila zarja zmage. Vsled bolezni so Gandhija izpustili iz ječe. Gibanje se je širilo in zmaguje.

Novi indijski podkralj lord Irvin je že imel sestanke z Mahatmo Gandhijem. To dokazuje, da vlada ne smatra več indijskega ljudskega voditelja za upornika, marveč za moža, s katerim mora stopiti v dialog. Izšle so tudi že marsikake odredbe po Gandhijevih željah.

Vse to je pa le prav medel odsvit tega gibanja, ki smo ga skušali v teh skromnih vrstah zajeti in podati bralcem.

Zakaj?

Morda bo kdo vprašal, zakaj o pisujemo to v političnem pregledu. Gandhijev pokret je mogočen vzgled vsemu sodobnemu človeštvu, kako se rešujejo na plemenit, človeški način spori med narodi. V celi zgodovini človeštva je ta vzgled doslej osamljen, a možje, ki stojijo za tem gibanjem, so porok, da bo svet šel po teh stopinjah, ki pripeljejo do mirne in plodne zajednice vsega človeštva, kjer ne bodo divjale strasti strupenega nacionalizma in bo vsaki skupini zjamčen svoboden razmah ne da bi bile kršene pravice sosedu. To smo hoteli povedati našim bralcem in jih uveriti o tem kar nas uči pred vsemi Indijcem Gandhi in naš prijatelj veliki F. W. Förster, za kar mu bodi hvala in zahvala.

V Jugoslaviji je postalo toplo. Potijo se tudi ministri in politiki, zato se ne gibljejo prav močno. V slovenski politiki je za dobo kislih kumaric dobro služil urednikom širom dežele znani »falzifikat« o dr. Žerjavovem »slovenačkem dialektu«. »Slovenec« in »Jutro« sta možgane svojih bravev tako prenetla, da se niso v teh falzifikatih nič več spoznali. »Slovenec« je trdil na podlagi dr. Žerjavovega pisma, da je bil prestavljen jugoslovanski podkonzul v Düsseldorfu dr. Barle, češ, da je »klerikalec« in torej ne dovolj državotvoren. Ob koncu pisma pa baje dr. Žerjav pristavlja, naj se tja pošlje uradnik, ki ni klerikalec, a je zmožen »slovenačkoga dialektu«. Samostojni demokratje so brž planili po koncu in po svojih listih razglasili, da tisto o »slovenačkem dialektu« ni nič res. To njih razburjenje je razumljivo, ker so proti Žerjavovemu mnenju, da bi bila slovensčina dialekt, nastopili vsi slovenski književniki. V »Jutru« so pa vso pravico o premeščevanju uradnikov, če so klerikalci, spravili v drug tir, na »dialekt« in gnali vedno, da je dokument ukraden, potvorjen in tako naprej. V »Slovenecu« je poslanec dr. Kulovec trdil, da Žerjav govori o slovenskem dialektu in da ponižuje svoj materni jezik in da »Jutro« laže. Stvar, ki je bila v Sloveniji edini politični dogodek v prvi polovici poletja se je vlekla do dolgočasnja in se nazadnje stopila v vročino. Bolj važni so pa v zadnjem času

Radičevi nastopi.

Stjepan Radić se je nekaj časa solnčil po Dalmaciji. Obenem je pa brundal kot maček in gruntal, kako jo bo »zaveznikom« radikalom zagodel, da bodo hitrejšo polko zaplesali. Šel je v Zagreb in tam sklical skupaj svoje poslance. Po zborovanju so časniki zvedeli, da so ministra Nikići zapodili iz stranke. Pred časom sta se Nikić in Radić že sporekla, pa sta se ka-

sneje spet pobratila. Pa vže takrat se je dalo sklepati, da pobratimija ne bo dolgo držala. Zdaj je šlo za Nikićem iz Radičevega tabora tudi nekaj poslancev, a oblastni Radić je napel proti svojim neubogljivim pristavšem še druge strune. Od radikalov zahteva, naj Nikiću, ki pač ni več član radičevske stranke, odvzamejo ministrsko čast. Radikal, zlasti notranji minister Maksimović pa nočejo o tem nič slišati. S tem se hočejo skazati hvaležne Nikiću, ki je ob zadnji ministrski krizi šel od Radića in s svojo skupino podprl Uzunovića, da se je čutil dovolj trdnega tudi brez Stjepana Radića. Tako je danes voditelj hrvatske seljačke stranke v težkem položaju, da se celo zveza z radikali razbije in da se začne

nova vladna kriza.

Zunanji minister Ninčić je menda zaradi tega že šel na Bled, kjer se mudi kralj Aleksander. Pravijo,

DNEVNE VESTI.

Pomota.

Koncert »Mladike« se ne bo vršil to soboto in nedeljo kot je bilo pomotoma javljeno. marveč TEDEN DNI KASNEJE.

Osebnosti nepravilne.

Od raznih strani nam prihajajo vprašanja, kako je z usodo našega urednika Kemperla. Mnogi vztrajajo, da bi ga bilo treba oprostiti pred goriškim tribunalom, a so razočarani, ko slišijo, da bo o zadevi moral govoriti še prizivni sodni dvor v Trstu. Kdaj se bo zgodilo, ne vemo. Dotedaj je treba mirno čakati. Kemperle se na ta račun včasih tudi nekoliko posmeje. — Pisatelj France Bevk, čigar priziv je bil, kakor znano, zavrnjen, študira težave časnikarskega poklica v goriških zaporih, kjer bo ostal, dokler ne odseči štirimesečne kazni. Ker mu je dovoljeno pisati, ne bo ostal ta čas brezploden. Želimo mu samo krepkega zdravja.

Osebnosti vesti.

Sodni svetnik pri goriškem tribunalu kom. Anton Bonne, bivši goriški župan, je premeščen v Belluno. G. svetnik je bil v vseh krogih radi svoje nepristranosti in blagohotnosti priljubljen in bo njegovo premeščenje težko zadelo tudi naše slovensko občinstvo. Povemo prav odkrito, da s takimi premeščitvami zaslužnih in priznanih pravnikov sodno oblastvo ne pridobiva ne na zaupanju in ne na ugledu. — Premeščen je tudi namestnik državnega pravdnika kav. Gvido Ruggeri, rodom Dalmatincec, iz Gorice v Velletri. Njegovo ime so našli čitatelji parkrat brali v procesih proti našemu uredniku.

Gospodinjki tečaj.

ki ga prireja Prosvetna zveza se bo začel 25. julija. Udeležence bodo o podrobnostih pravočasno obveščene. Rok za prijava je že potekel, zato se nove prosilke ne sprejemajo več.

Odobritev društvenih prostorov zahteva za predstave oblastvo. Opozarjamo društva, naj vložijo na podprefekturo prošnjo na kolekovanem papirju za 2 L in prošnji prilože kolek za 3 L ter načrt prostora. Društva, kjer se je že ogled vršil, naj takoj poravnajo stroške!

Za davkoplačevalce.

Pri mestnem magistratu (ufficio protocollo) so od 8. do 15. t. m. na vpogled davčni sezname in sicer za dohodninski davek in za davek na stavbe.

Na trgovski šoli

v Gorici so se vršili podpredstvom prof. Vierthalerja končni izpiti. Z uspehom so jih prebili 3 dijaki in 13 dijakinj, ki želijo računovodskih mest.

da je minister kralju povedal, da ni več mogoče shajati z Radićem, ker pride vsak čas z novimi zahtevami. Če bodo radikali res skušali Radića vreči, bodo imeli belgrajski dopisniki spet obilo posla, ker bi se ministri začeli menjavati. Tedaj bi prav gotovo spet stopil na plan stari Pašić, ki se zdaj zdravi v Karlovih Varyh. K niemu ho-dijo stalno odposlanci iz Belgrada, da mu poročajo, kdaj pride njegov čas. On čaka tudi, kako se bodo razne struje med radikali sporazumele. Znano je, da so občinske volitve v Belgradu razcepile radikale med pašičevce in pristase Ninčića oziroma Maksimovića, notranjega ministra. Prišlo je že tudi do dejanskih sporov. Tretja skupina pa je, kar smo že enkrat popisali Uzunovića, ki se drži zdaj na površju. Tisti prorokujejo, da se čez poletje ne bo nič spremenilo. Šele jeseni se bo videlo, kdo bo prevladal in prijel za krnilo.

Za delavce.

Vodstvo tukajšnje obrtne šole nas obvešča, da je minister za narodno gospodarstvo dovolil na imenovanem zavodu skušnje za kvalificiranje delavce. Ti izpiti se bodo vršili 21. 22 in 23. julija. Lastno-ročno pisane prošnje je vložiti do 16. t. m. na uradu za pospeševanje trgovine in obrti v via Morelli 37.

Za vojne sirote.

Na občinski tabli je razglašen razpis učnih podpor, ki jih prejmejo vojne sirote, prebivajoče v Gorici. Prošnje je treba vložiti do 20. t. m. Pojavnila se dobe na anagrafičnem uradu (reparto Pensioni).

Bodite previdni!

Že večkrat smo v našem listu svarili pred nepremišljenim izseljevanjem v Banjaluko. Dogodki so pokazali, da je bila naša beseda na mestu. Iz Vipavske nam namreč prihajajo naravnost strašna poročila o naših ljudeh, ki so se izselili v Banjaluko. Več kmetov bo prišlo po svoji neprevидnosti skoro ob vse premoženje. Tu so prodali svoja posestva in hiše in si v okolici Banjaluke nakupili veliko zemlje. In ravno pogled na prostrane njive jih je omamilo, da se niso vprašali, ali je zemlja tudi rodovitna, ali bo poplačala trud obdelovalca; v svoji neprevидnosti so plačali zemljo veliko nad običajno ceno in šele danes vidijo, da zemlja ne nese. Skoro vsi bi radi odstopili od kupne pogodbe; mnogo se jih je že vrnilo na Primorsko, a strehe nimajo več, ker so svoje domove prodali! Kaj naj sedaj počnejo?

Dva umrla Slovenca.

Iz Ljubljane prihaja vest, da je tam umrl širni dežele znani zdravnik operater dr. Stojc. — Brž za to vestjo so pa poročali, da je umrl znani slovenski poljudni pisatelj dr. Fran Detela. Mohorjanom je rajni pripovednik dobro znan.

Pritrkavanje zmaguje.

Pred davnim časom so po mestih prepuščali pritrkovanje cerkv. zvonov podeželanom in okoličanom, češ, to ni za mesto. Toda mogočni vpliv pritrkavanja na duševnost človeško je ta predsodek sčasoma omajal in pritrkovanje se je naselilo tudi v mestu. Pritrkovalo se je v začetku dolgo časa le v predmestnih cerkvah, stolna cerkev in sv. Ignacija na Travniku sta se dolgo upirali tej »novotariji«. Toda sčasoma je tudi ta predsodek padel. Že v začetku tega desetletja nas je veselo iznenadilo pritrkavanje na Travniku. To sem že takrat pohvalno omenil v »Straži« in dostavil, zakaj da bi se ne pričelo s pritrkovanjem še v stolni cerkvi. Tudi to se je zgodilo minulo nedeljo za praznik sv. Mohorja in Fortunata.

Omogočil je to veleč. monsignor Valentinčič, za kar mu bodi izrečeno na tu iskrena zahvala. Najboljši zagovor za to najdemo v ravnokar izišlem »Slov. pritrkovavcu«, kjer je pisano: Če primerjamo vse tri načine zvonjenja: neumerjeno, u-merjeno zvonjenje in pritrkavanje, najdemo, da se s pritrkovanjem najjasnejše, najuspešnejše izraža radost, veselje, prazničnost, slovesnost in veličastnost.

Iv. M — a.

Kolači.

Ni dolgo, odkar je bila nekje selica. Stara navada je, da pripeljejo tudi kolačarke svojo robo na prodaj. Pa so imele smolo. Prodajale so kolače z nedolžnimi slovenskimi napisi. Oko postave to vidi, pristopi in reče prodajalki in okoli stoječim: »Ne smete več prodajati kolačev s slov. napisi. Pišite nanje magari francosko, angleško ali kitajsko, le slovenski ne! Ako vam bom še kdaj videl slov. napise, vam zaplenim vse skupaj.« Uboga dekleta, ki se bodo morala učiti kitajskih črk, da bodo znala razbrati fantovo željo na kolaču!

Čudno čudovito.

Glavno tržaško fašistovsko glasilo »Popolo di Trieste« je prenehalo izhajati. Pravijo, da ga je ubil »Piccolo«. Nam ne gre v glavo, kako se more načelen fašistovski list umakniti pred listom, ki menja barvo pri vsakem solncu. Pač, italijanski senator za mednarodnim imenom Mayer ima celo večjo moč kot tržaški fašisti.

2369

novih podestajev je imenovanih z zadnjim kraljevim odlokom. Za naše dežele ni še nobenega med njimi.

Praški nastopi.

V Pragi so končali veliki nastopi sokolov. Na stadionu je nastopalo po 14.000 telovadcev. Vse slovesnosti so lepo izpadle. Škoda le, da so nekateri sokolski voditelji izrazili vsesokolski izlet mesto za zmagovitega duha v zdravem telesu, za klanjanje svobodomiselstvu. Sicer so v zadnjem hipu dali Husovi proslavi malo manj napadalno lice. Tudi odsotnost Poljakov, Bolgarov, Slovakov in Ukrajincev je pokazala, da imajo v sokolstvu vmes prste ljudje, ki jim je več za politične mahinacije nego za vzajemnost med vsemi Slovani. V toliko je bil praški vsesokolski zlet, ki mu je pa treba priznati mogočnost in dostojanstvenost, ponesrečen. — L. 1929. ob tisočletnici češkega kneza sv. Václava bo pa v Pragi velikanski nastop vseh slovanskih orlov.

Prapori se dvigajo.

Rifanci niso še položili orožja pred tuji. Njih dosedanj vodja Abd-el-Krim sicer ječi v francoskem jetništvu, a poraženi prapori domovine se zopet dvigajo. Na čelo Rifancev je stopil mladi vodja Ulain Ahmed el Boggar. Boj za svobodo domovine je razplamtel z nova.

Za varčevanje.

Fašistovsko časopisje zahteva, naj se omeji uvoz vseh luksuznih predmetov. Vodstvo stranke je pa odredilo, da je treba 25. julija in 1. avgusta povsod imeti shode, da se ljudstvo bolje pouči o gospodarskem položaju države.

Nov čas

nameravajo vpeljati v Nemčiji. Urne bodo več šteli od 1 do 12, marveč kot v Italiji od 1 do 24.

»Priatelj« obisk.

Maroški sultan bo te dni obiskal Pariz. Francozi se na vse mogoče slovesnosti pripravljajo, da počaste tega afriškega vladarja. Bravci bodo takoj razumeli, če povemo, da hočejo Parižani sultana — potolažiti, ker je pravzaprav vladar v Maroku francoski guverner. sultan pa nosi le lepo pisane hlače.

Kaj skrbi Angleže.

Valuta v marsikaki evropski državi stalno leze navzdol. Posebno belgijski in francoski frank se ne moreta vstaviti. To skrbi Angleže, ker če ne bo kupec imel denarja, bo tudi prodajalec ostal z dolgim nosom. Angleški listi zatorej predlagajo, da morata Amerika in Anglija seči v žep in okrepiti evropski denar.

Bodoči ameriški predsednik.

Svetega očeta je posetil v Rimu bivši podpredsednik severoameriških združenih držav Hughes. Razni politiki trdijo, da je to v zvezi z bodočimi volitvami za ameriškega predsednika. Kandidiral bo katoličan Smith, ki je sedaj predsednik države New York.

Iz širokega sveta.

Debela tatvina.

V belgijskem obmorskem mestu Ostendeju so ukradli iz pristanišča kar cel hidroplan, ne da bi stražarji tatov zapazili. Soli Belgijsci slepi, kajli?

Muzika v mošejah.

Turki se pa hočejo na vsak način modernizirati. Neki imam (turški duhovnik) hoče na vsak način vpeljati v mošejo godbo. To bo turška fara plesala.

Učena vprašanja.

V Ameriki imajo vse polno univerz. Skoraj polovica od njih pa ne zasluži svojega imena. Pač pa so te univerze od sile bogate. Zato lahko uganjajo tudi takele »špase«: Ena izmed teh visokih šol je razpisala nagrado 75.000 dolarjev za najboljši odgovor na vprašanje »Zakaj ptiči letajo?« Druga je bila še bolj brihtna in je razpisala kar 275.000 dolarjev, če kdo pove »Zakaj otroci jočejo?« Jaz pa stavim vprašanje: »Zakaj so tepci na svetu?« Kdor do prihodnjic pametno odgovori, bo zvedel še eno ameriško.

Podmornik mrtvih.

Pred dobrimi štirnajstimi dnevi je plula v brooklynski pristan pri New Yorku eskadra vojnih ladij. Vse so imele praporce na pol droga. Sredi med njimi se je pa pojavila podmorska ladja »S. 51«, ki je lansko leto trčila s parnikom »Città di Roma«, in se potopila z vso posadko na visokem morju pred Bostonom. Le trije mornarji so se s plavljem rešili in prinesli domov vest o junaški smrti 39 tovarišev. Eno leto se je ameriška admiraliteta trudila, da bi ladjo dvignila in vredno pokopala v zemljo junaške mornarije. Šele letos se je to posrečilo.

Ko je omenjena eskadra priplula do pristana je stopila na ladjo smrti posebna komisija, ki je vse prostore preiskala. Na podmornici so našli še 20 trupel. Nekateri mrlič so še držali roke na raznih vzvodih; videlo se je, da so še v zadnjem trenutku hoteli ladjo rešiti. A bilo je zaman. V 30 sekundah so valovi ladjo požrli. 20 mrličev bo pokopanih na državne stroške. Devetnajsterim pa buči brezdanji ocean večno pogrebno pesem.

S čolni nad žetvijo.

Pretečene dni so bile po Jugoslaviji velikanske poplave. Na mostarskem polju v Hercegovini je bilo posebno hudo deževje. Voda je privrela iz kraških jam in je stala kar 4 metre nad žitom. Obupani seljaki so žalostni gledali iz čolnov pod sabo vničeno setev.

Zedinjenja.

V Harbinu (Sibirija) se je velik del pravoslavnih župljanov s svojim duhovnikom vzhodnih s katoliško Cerkvijo. Duhovnik še nadalje opravlja sv. daritev v vzhod. obredu. — V Vilni se je zedinil s sv. Cerkvijo pravoslavni arhiman-drit (opat) Morozov.

SOCIALNI VESTNIK.

V nesrečo in ječo ...

Ker hočemo govoriti jasno, moramo povedati brez strahu, da so zaradi naših lepih protialkoholnih člankov ponekod zagodrnjali, češ, »Straža« je proti vinu, ki je naš glavni dohodek. Takim godrnjavcem ne moremo pomagati. Naš list bo vedno krepko podpiral naše vinogradništvo in se boril tudi proti tujim, nedomačim vinom, a zaradi tega ne bo z molkom odobral pijačevanja in pivskih razvad, marveč se bo proti njim dosledno boril. Mislimo, da se razumemo na kratko in jasno. Alkoholizem je uničil močne in slavne narode. Ali naj se razpase tudi med nami šibiki? Zatorej proč s pijačevanjem, v to naj pomorejo ti-le naši članki in ta, ki sledi:

Uredništvo.

V začetku svetovne vojne so pripeljali iz južnih obmejnih ječ bivše Avstrije mnogo jetnikov v Lepoglavo na Hrvaškem, kjer je velika kaznilnica. Bili so možje in mladeniči, stari in mladi. Ko so stali razvrščeni pred kaznilnico in jih je paznik prešteval, je zaklel neki mladenič med temi nesrečnejši: »Prokleto žganje! Zaradi njega nas vlačijo tod!«

Da, žganje in druge opojne pijače spravijo marsikoga v nesrečo in ječo. To je dokazano s številkami in vsi poznamo take slučaje. Pogledajmo, kaj pravijo številkke. Leta 1907. so našli v Nemčiji 530.000 obsojencev; med temi jih je bilo 200.000, ki so zašli vsled opojnih pijač v hudodelstvo. In v bivši Avstriji je prišlo na leto okoli 120.000 ljudi v ječo radi hudodelstev, ki so jih storili v pijanosti.

Posebno jasno vidimo, kako peha nezmerna pijača ljudi v nesrečo, ako primerjamo poboje ali telesne poškodbe po kraju, kjer so se izvršili, in času, kedaj so se dogodili. Zdravniki in sodniki so v to svrhu sestavili že več preglednic, iz katerih vidimo, da je nedelja — dan Gospodov — dan največjega števila pobojev oziroma telesnih poškodb. Približno polovica vseh zločinov se zgodi v nedeljo. Neki zdravnik v Heidelbergu je preiskal 1115 pobojev. Od teh se jih je izvršilo v nedeljo 502, v ponedeljek 181, v torek 95, v sredo 67, v četrtek 62, v petek 82, v soboto 94 in v 32 slučajih je bil dan neznan. In med temi 1115 slučajih se jih je zgodilo v krčmi 742. Največ pobojev se zgodi torej v nedeljo in v gostilni.

Nedelja pa se tolikokrat oskruni

s krvjo, ker imajo v nedeljo ljudje čas in delavci denar, zaslužek cellega tedna. Namesto da bi se v nedeljo odpočili, šli v lepo naravo, kjer bi se navžili zraka in solnca, ali bi vzeli v roko lepo knjigo ali šli v izobraževalno društvo, pa jo zavijejo v zakajeno gostilno k zapeljivcu alkoholu, ki nemalokrat nje in njihove družine spravi v nesrečo.

Tudi pijačevanje ob raznih priložnostih, n. pr. na ženitovanjih, plesih itd., ni tako nedolžno, kakor se navadno misli, kajti človek, ki ni navajen na pijanost, izgubi veliko lažje moralno moč se ustavi pri slabim nagnjenjem, kakor pa navaden pijanec. Priložnostno popivanje pogosto konča s pretepom. Tudi to je dokazano s številkami. Pruski zdravnik dr. Bär je preiskal 32.837 kaznjencev in našel, da je bilo med temi kaznovanih zaradi poškodb 1130. Od teh sta bili dve tretjini, to je 750, pijancev; in sicer je bilo 150 takih, ki so pili vsled navade in 600 takih, ki so pili le ob gotovih prilikah.

Pogledajmo, zakaj pa spridi pijača človeka in zakaj ga vodi v zločin! Zločinci postanejo pogosto otroci pijancev, ker imajo vsled podedovanja po starših nagnjenje k npravnim slabostim. Znano je, da so otroci pijancev pogosto slaboumni in polni slabih npravnih nagnjenj. Zloraba opojnih pijač je uprav vsled tega eden izmed prvih vzrokov, da se ljudstvo spridi. Poleg drugih slabosti dobe otroci pijancev vsled podedovanja že v zibelki tudi slabost, da se ne morejo ustavljati pijačevanju.

Kakor podedovanje po starših alkoholikih, tako usodepolno vpliva na otroke tudi navajanje na pijačo in slab vzgled v hiši takih staršev. Kjer starši pijačijejo, dajejo piti tudi otrokom in jih s tem zgodaj navadijo na pijačo, ki jim postane potreba. Ta potreba jih potem spremlja skozi vse življenje, jih kvari in mnogokrat pripelje v nesrečo. In vzgled staršev pijancev. Vzglede vlečejo, pravi pregovor. Ako vidi otrok očeta ali mater večkrat pijačo, ali vsaj »vesela«, kakor pravijo, to ne more ostati brez vpliva na otroka, ki je že vsled podedovanja nagnjen k pijačevanju. Kar je staršem dovoljeno, tudi meni ne more biti prepovedano, si misli in vda se pijači.

Drugi postanejo pijanci, ker so začeli pijačevati ob raznih priložnostih, katerih je brez števila. Ko-

gar pa dobe alkoholne pijače v svoje kremplje, ni več gospodar samega sebe in v nevarnosti je, da ga privedejo v hudodelstvo, kajti alkohol pokvari možgane, s katerimi človek duševno deluje. Pijanost vzame človeku razum in zavest in silno razdraži živce in nizko poželjenje. Kolikor bolj se alkohol polašča glave, toliko bolj postane človek podoben živali, toliko lažje govori neumnosti, dela grda dejanja, zaide v hudodelstvo.

Poleg tega oslabi pijačevanje voljo. Pijanec je brez trdne volje, je omahljiv in brez trdnega, zanesljivega značaja. Ker nima močne volje, se ne more upirati izkušnjam in ker nima krepkega značaja, je pripravljen storiti za pijačo vse, tudi kaj nepoštenega in slabega. Pijanec proda za pijačo svoje prepričanje, svojo narodnost, svojo vest in dušo.

Iz tega članka lahko sprevidi vsakdo, kako neizmerno spridi zloraba alkoholnih pijač človeka. Delajmo torej s poukom, agitacijo in vzgledom proti pijačevanju, proti alkoholizmu, ki postaja tudi med našim ljudstvom prava bolezen! Posebno mi Slovenci bi morali biti trezni, ker nas je malo in je zato tembolj škoda vsakega, ki se izgubi v pijači. Proč s pijačevanjem, da bo naš narod zdrav, da ne bo gospodarsko in narodno propadal in bo npravno utrjen!

Pozdravi fantov-vojakov.

Za danes se nam je nabralo toliko toplih pozdravov od naših fantov, ki služijo kralju, da nam kar prostora primanjkuje. Veseli nas, da fantje ne pozabijo v vojaški suknji na domačijo, ampak da se je vedno tako toplo spominjajo. Tudi mi vsi doma, posebej še uredniki v zaduhli uredniški sobi se Vas kaj radi spominjamo in Vam želimo skorajšnjega odpusta! Bog Vas živi vse skupine, ki ste spodaj naštet:

Iz Livorna pozdravljajo fantje letnika 1904. in 1905., ki služijo pri 13. težkem topniškem polku. Zdaj imajo vaje ob Sredozemskem morju, pišejo, pa misli jim le hitijo pod Triglav, kjer jih čakajo starši, bratje in sestre pa še kdo drugi, kar se pa ne sme na glas povedati.

Pri istem regimentu pošilja druga tovarišija med njo tudi najmlajši letnik 1906. pozdrave in jo prav po pesniško zaokroži takole:

Zopet bo zvenela naša pesem in se razlegala od sivega Triglava, spajala se z žuborenjem Soče, odmevala po vipavskih dobrih in gubila se v kraških jamah.

Štirje »mandeljci« od tretjega topniškega polka v Reggio Renatico tudi pozdravljajo in pravijo, da so vedno veseli kot je že po navadi slovenska kri.

Tam daleč izpod snežnih Alp iz Turina so se tudi oglasili fantje, ki nosijo znamenja 92. pešpolka.

Topničarji iz Cremenice pošiljajo pozdrave predvsem slovenskim dekletom.

Osem fantov artiljeristov iz Bonlonje pri 3. polku pošilja pozdrave vsem domačim in dekletom, ki so nanje tako brž zabile. Pozdravljajo, kakor vsi, tudi »Gor. Stražo« in pravijo, če grdo pišejo, naj oprostimo (kar nič ne bomo hudi zaradi pisave. Ured.) — Zadnja skupina se je tudi oglasila iz Livorna od kanonov. Ta pa pozdravlja, kaj ne, kako bahavi smo, predvsem — nas urednike in »neprecenljivo« »Gor. Stražo«.

Fantje le še kaj, dokler se ne vidimo v domačem kraju!

Iz Rima.

Srčne pozdrave staršem, bratom, sestram, slovenskim dekletom, ki nas pozabljajo in tebi, draga »Straža«, ki nam prinašaš novice iz mile domačije, pošiljajo slovenski vojak ki 82. pešpolka iz starodavne Rima. — Štrukelj Franc, Bača pri Sv. Luciji; Kragelj Bernard, Idrija pri Bači; Bičič Ciril, Šentviška gora; Paušič Jožef iz Kanalskega Loma; Skrl Jožef, Senica; Kaučič Anton, Čader pri Tolminu; Gorkič Albin, Vrtojba; Budal Jožef, Štandrez; Simčič Anton, Lipa; Perdih Franc, Drežnica; Škrianc Jožef, Ostružno brdo; Mislej Anton, Lozice pri St. Vidu; Trošt Ciril, Hrušica; Ostruška Edvard, Gabrovica na Krasu; Černe Vladimir, Prvačina; Čermel Viktor, Dobravlie; Vavlič Rudolf, Plače pri Ajdovščini; Vončina Ciril, Sp. Idrija; Pertot Anton, Kal pri Kanalu; Volk Franc, Trnovo pri Gorici; Rolih Anton, Trnovo-Bistrica; Brcelj Karel, Gropa pri Trstu; Benčič Aloizij, Zomant-Bistrica; Rutar Franc, Kneže pri Podmelcu; Hojak Anton, Zavrhu; Faganel Jožef, Ozeljan; Ferfila Jožef, Sežana; Tomšič Franc, Bač pri Knežaku; Kastelič Rudolf, Trnovo pri Bistrici; Batagelj Franc in Bratina Vincenc, Št. Tomaž pri Ajdovščini; Pavlica Anton, Hrušica na Krasu; Budal Angel, Vojščičca; Sila Franc, Lokev na Krasu; Mišigoj Peter, Podsabotin; Brumat Albert, Miren; Petretič Anton, Trst; Urh Štefan, Postojna; Lahar nar Alojzij, Novake; Kosmač Gabrijel, Cerkno; Rupnik Ivan, Črni vrh; Simčič Anton, Brda; Pertot Miligoj, Trst.

VACLAV BENEŠ - TŘEBIZKY

Dve povesti Karlštejskega vrana

Iz češčine prevel dr. Fran Bradač.

Oskrbniško službo je sedaj opravljal le oskrbnik iz viteškega stanu — tisti, ki se je sprl z gospodom Joahimom ... Levo roko je nosil skoro pol leta na črni obvezi, brez dvoma je bila to posledica dvoboja z Novograjskim, o katerem si je tukajšnje služabništvo šepetalo, da mu je obraz razsekan, da ga ni mogoče spoznati.

Stari vitez z belo glavo je prebil sedaj cele noči sam na straži in vedno v stolpu, kjer je takrat prebudil s svojim gromovitim tulčenjem Budnjane, da niso celo noč zatisnili oči, v stolpu, kamor je šel Hyncik Kopidlansky po smrt.

Živa duša ni žalovala za ubogim mladeničem, nihče niti vzdihnil ni. V Bezdekovu so bili veseli, da so se ga iznebili, posebno gospa.

Morinsk se je odrekel svoji službi in cesarski komornik mu je posredoval nakup znatnega posestva na desnem Vltavinem bregu ne da-

leč od Prage. Gospod Makovsky se ni sramoval vzeti od obeh strank primerne plačila.

Edino Boryne se ni in ni mogel opomoči. Blagajne so bile skoro do dna izpraznjene, tožbe so mu izsesale skoro vse, kar mu je ostalo po oni novembrovi noči in o čemer ni vedel komornik. Sosedje, ki niso bili sicer nič boljši od njega, so se začeli izogibati njegovi družbi.

Gospod Zbynek mu je vrnil dolg še tisto leto. Toda komaj je ušel enim krempljem, je padel v druge, stokrat hujše.

Letel sem po teh krajih zelo pogosto in skoro vsakokrat sem se ustavil nad Roztoškim gradom; zletel sem doli ter sedel na prizidek, odkoder je bilo najbolje videti v sobo gospoda Davida.

Gospod David je prepadel, da si ni bil več podoben; bil je kost in koža. In ta je bila kakor stari papirji, ki so ležali zgoraj pod streho med seženj debelim tramovjem, pokriti z visokimi plastmi prahu, oglojeni od moljev, popisani z najrazličnejšimi računi, davčnimi načrti, cele vrste dolgega računanja o gospodarskih potrebah, koliko je bilo jagnjet, telet, koliko jalovk, toda niti en spomina vreden dogo-

dek, na primer ta, kako je bil tukajšnji gospod pred krvavo skupščino najodločnejši nasprotnik Ferdinanda in pozneje njegov najvdanejši sluga, kako je v okolici rožmalo različno blago iz roke v roko ali kako so se izpreminjali starodavni običaji in jih je nadomeščala sama tujina, prostovoljno, neprisiljeno ...

»Osem tisoč! — Dvanaest sto!«

Gospod David je od časa do časa kriknil in kreda se je v njegovi izsušeni desnici skoro drobila. In računil je iznova od enega groša do tisoč kop, tako oprezno, kakor da mora to svoto takoj izplačati. Drugič je zopet razposejal ogromne govine s takim strahom, kakor da piše oporoko; tu je odbrisal, drugje zopet pripisal in zopet vse primerjal, da ne bi nikjer ostala kaka napaka.

Nekoč so ga našli, kako je sedel s čelom na mizi in stiskal kreda krčevito v desnici. Dolga vrsta števil tokrat ni bila seštetja. Še pred eno uro se je strašno jezil, da ga okradajo na vseh koncih in krajih, da ga vsakdo goljufa, tu da mu manjka sto, tam celo tisoč in ena... Nikakor se mu danes ni hotelo ujemati. Motil se je že pri prvi vr-

sti, dokler mu ni omahnila glava prav na tisto mesto, kjer je hotel zapisati končno svoto.

Gospod David Boryne je bil mrtev.

In jaz končujem tole drugo povest. Napiši jo natanko tako, kakor sem ti jo pripovedoval. In pošteno pritiskaj s peresom! — Razumeš? — Ne boj se, da bo tu pa tam senca preveč črna. Prepričam se, ali si me ubogal. In ko boš dokončal, prileti in moraš mi jo prečitati ...

In res je priletel stari, črni ptič, kakor da je vedel, kdaj namočim pero za poslednjo besedo. Bilo je zopet v juliju proti večeru — bilo je tiho, kot letos še ni bilo. Solnce se je že skril za kopico ržene slame še iz predlanskega leta in v mojo sobico je vhajala rožasta večerna zarja, da mi je papir rdel pod roko.

Vran je zopet sedel na vejico štidesetletnega oreha in je trikrat potrkal s kljunom na okno, preden sem se ozrl ... vzel sem papir v roko, sedel bliže k oknu in začel čitati, stran za stranjo, list za listom, da že ni bilo skoro videti.

Stoletni ptič je molčal in samo prikimal s črno glavo. Bil je zadovoljen. (Konec.)

Kaj je novega na deželi?

Števerjan.

Nedeljska prireditev naše šolske mladine je sijajno vspela. Dvorana je bila natlačena. Vse pevske točke so se zelo dovršeno izvajale in so morali naši ljubi malčki tri pesmi ponoviti. Tudi šaljivi prizor »Planšarica« in dvodejanka Finžgarjev »Vedež« sta zelo ugajala. Vloge so bile zelo dobro pogodene. Odlikoval se je posebno »Lucek« v svoji težki in dolgi vlogi. V prvi vrsti gre zahvala za ljubko prireditev učiteljstvu, zlasti g. Stepančiču. — Na splošno željo občinstva se prireditev ponovi v nedeljo, dne 18. t. m. ob 4.30 popoldne v prostorih baronice Tacco. Vsi, ki ste zamudili zadnjo nedeljo, privedite!

* * *

V nedeljo smo praznovali v našem društvu praznik Sv. Cirila in Metoda. Popoldne so se člani in članice udeležili skupne sv. maše in skupnega sv. obhajila. Pridigal je g. prof. Terčelj iz Gorice pri obeh mašah. Zelo smo hvaležni Prosvetni Zvezi, da nam je pripomogla do te lepe proslave. Popoldne je društvo priredilo izlet v Fojano.

Sv. Lucija.

Pred 3 tedni je 52-letni Ivan Fermol, po domače Kofolč od Sv. Lucije 66 nosil po Sočinem strmim bregu drva. Enkrat jih je prinesel skupno s sinom, drugokrat, ko je šel ponje sam, ga ni bilo več nazaj. Najbrže se mu je zdrsnilo in je padel v Sočo. Sledu ni nobene ga. Ker je takoj na to vsled deževja voda zelo narastla, ga je najbrže zasula s peskom, da ga nikdar ne najdejo. Zapustil je ženo in 4 mladoletne otroke. Naj bo ljubi Bog milostiv njegovi duši, ubogi družini pa naj bo tolažnik in usmiljen oče. — Letošnje deževno in hladno vreme silno zadržuje in ovira vse poljsko delo, — kakor drugod. Če pojde tako naprej, ne bo koruza nikdar dozorela. Pa tudi drugi pridelki, fižol, krompir, zelo trpé. — Druga leta je bilo ob tem času polno letoviščarjev, letos pa jih je le še malo.

Col nad Vipavo.

V sredo 23. junija ob sedmih zjutraj je umrla gospa Marija Likar v 49. letu svoje starosti. Bolehala je že več let. Pogreb je bil zelo lep. Preostalim iskreno sožalje!

Fojana v Brdih.

Vprizoritev »Miklova Zala« je bila 11. t. m. podana v najlepšem redu. Radi motenja vremena se igra ponovi dne 18. t. m. s pomnoženimi točkami. Začetek ob 4.30. K obilni udeležbi vabi odbor.

* * *

Po dolgem moledovanju in največjih žrtvah se nam je posrečilo, da so oblastva dovolila našo prireditev. Komaj smo pa imeli v rokah dovoljenje, nas je že začel plašiti dež, ki je pomalem naletaval v nedeljo dopoldne. Bali smo se, da bo malo udeležencev. Toda nebo se je polagoma zjasnilo in pota v Fojano so oživele. Od vseh strani so prihajali udeleženci k naši prireditvi. Med obiskovalci smo opazili celo zastopnike Prosvetne zveze iz Gorice. Ogromna udeležba nam je vlila novega poguma. Vrli »Godbeni krožek« iz Gorice, katerega smo dolžni še posebej pohvaliti, je zavrnil, množice so dohajale in zastor se je dvignil. Po italijanski deklaraciji je nastopil pevski zbor iz Fojane, pod vodstvom g. Simonitija. Zbor je številen in glasovi primerno razdeljeni. Pesmi, ki so jih peli, so bile težke. Vendar je bil uspeh dober vkljub temu, da je bila izgovarjava pomanjkljiva. Isto velja za moški zbor iz Nebla. Veseli nas, da naša Brda tako vneto goje

lepo našo pesem in iskreno častimo pevce in pevovodje.

Občinstvo je nestrpno pričakovalo igre »Miklova Zala«. Resnica je, da drame niso za odprt prostor, ker zahtevajo svetlobnih efektov in zbranosti. Zlasti igra »Miklova Zala« stavi v tem oziru velike zahteve. In vendar vkljub tem nedostatom, katerih seveda ne more odstraniti nobeno društvo, ki ne razpolaga z dvorano, prav mirno lahko trdimo, da je igra dobro izpadla. Mogoče so občinstvo očarali lepi, izredni turški kostumi in zanimiva snov. Brezdvoma pa je bil že sam nastop igralcev hvalevreden. Almira je igrala semtertje naravnost dovršeno, Zalika je bila dobra, Tresoglav zadovoljiv, Mirko umerjen, samo preveč nenaraven, ostali igralci po večini vsi na mestu. Skupine so bile pa semtertje izgrešene in izgovarjava pomanjkljiva. To pa lahko rečemo, da niti od daleč ne bi pričakovali takega uspeha. Fojanci za služijo pohvalo ne kot pevci in igralci, temveč kot požrtvovalni in energični člani, ki se niso strašili težkih in skoro nepremostljivih ovir. Čast jim!

Štjaški vrhovi.

V »Goriški Straži« št. 45 smo čitali dopis iz Štjaških vrhov, v katerem vidi »vipavski« popotnik ono nevarno pot, ki pelje iz Vrabč proti Štjaku. »Starček«, ki je kazal vipavskemu popotniku kraje, kjer so se zadnja leta vršili razni napadi, se je naravnost lagal, ker na cesti, ki pelje iz Vrabč v Štjak, se je izvršil samo en napad brez vsakih posledic in sicer takoj po končani vojski v času, ko štjaški »roparjevi« še ni bilo, (da bi vendar enkrat ljudje nehali govoriti in lagati o štjaških »roparjih«), vsi drugi napadi so bili izmišljeni, tudi napad na g. upravitelja. Popotnik hvali, da je bila vsa vas polna zelenja in pomladanskega cvetja, da je bila cerkev lepo okrašena, da je bilo krasno petje. Gospod popotnik ni videl pač nič novega, kajti tako je bilo vsako leto pri nas na praznik sv. Telesa. Do sedaj smo imeli od pamtveka procesijo na praznik, a letos smo jo imeli v nedeljo potem in sicer zato, ker nimamo svojega duhovnika. Starejši ljudje se še spominjajo, da so bili svoj čas v Štjaku kar po 3 duhovniki, a sedaj smo odvisni od dobrotljivosti in milosti gospoda upravitelja iz Vrabč. Vipavski popotnik hvali vrhovsko ljudstvo in pravi, da ne more biti hudobno. Res, naše ljudstvo je dobro, a med tem ljudstvom je še precej izdajalcev in izvržkov, kateri so krivi, da smo že čez pol leta brez svojega duhovnika. V furovžu imamo mesto duhovnika nekaj drugega.

Livek.

Najprej omenim, da livška občina šteje okoli 600 duš. Ima pa osem gostiln. Harmonika se tudi vsako nedeljo sliši. Nedorasla nekleta hodijo večkrat po plesiščih. Dekleta, kaj vas ni sram? Tudi fantje od 18. do 24. leta ne zamudijo plesa. Saj imamo tukaj na Liveku društvo, zakaj se ne vpišete kot zvesti člani?! Tudi v cerkvi ni miru, posebno na koru ne. — Čudno je, da hodi na kor tako malo pevec. Ubranega petja ni več. Pečovodja brez pevcev ne more nič. Fantje in dekleta, bolj zgrabite! Dne 10. jun. je umrl 28-letni g. Ant. Matelič. Bil je zvesti član društva. Prizadeti družini iskreno sožalje!

Rihenberg.

Nekateri farani so malo pogodrnjali na našo »Stražo«, češ, da je premalo popisala velike slovesnosti od preteklih nedelj. — To nedeljo se je pa šolska mladina postavila s svojo prireditvijo. Res, ti mali škrteljčki so se prav pogumno po-

stavljali. Gosp. učitelj Benko jih je tako navil, da so peli prav kot »veliki«. — Svet za zidavo občinskega doma smo kupili še precej poceni, nasproti posojilnične hiše. Zadruga je pa kupila zemljišče na spodnjem koncu Gverne. — Poteštata še vedno iščemo. Občinarji so uverjeni, da oblastva ne bodo slušala žgnjarskega vpitja nekaterih možakov, ki jim je samo za čast in denar, pa se magari obesijo za to.

(Op. uredništva: Dopisniku in vsem Rihenbergčanom, posebno onim, ki so se za slovesnosti pretekle nedelje toliko trudili, moramo pojasniti, da daljšega dopisa nismo mogli objaviti. Saj vidite, kako je naš list okrnjen. Ko si bomo spet opomogli, h čemer bodo naši Rihenbergčani gotovo pripomogli, bomo z veseljem prav dolge članke sprejemali. Torej na delo!)

* * *

Prosvetno društvo v Rihenebrku se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri nedeljskem koncertu. Posebno pa društvom iz Dornberga, Saksida, Štanjela, Brji, Gor. Braniče in iz Gaberij. Odbor.

Sv. Lucija.

(Težka smrtna nesreča.) V pondeljek 5. t. m. okrog 12½ ure se je prigodila na naši železniški postaji grozna nesreča. Lesni trgovec in posestnik iz Kozmeric Manfreda Andrej, star približno 32 let, član volčanskega obč. odbora in sin znane nega lovca Andreja iz Kozmeric, je bil s svojim težkim tovornim avtom na postaji. Na prošnjo nekega prijatelja je skušal premakniti z avtom par železniških voz na bolj pripravnostno mesto za razkladanje. Pri tem ni mogel sneti pravočasno na vagon priključene verige in so vagoni, ki so bili že v teku, poegnili avtomobil, ob katerem je nesrečni Andrej stal, s seboj in ga vjeli med stranice avtomobila in vagona. Pritisk je bil tako silen, da je ubogemu Andreju počila žila odvodnica in je kljub takojšnji zdravniški pomoči nastopila takoj smrt. Rajnki Andrej, ki zapušča vdovo in enoletnega fantka, je bil zelo vesten, umen in varčen gospodar, ki si je znal priboriti v vsej okolici velik ugled. Tudi kot trgovec je bil zelo cenjen in vpoštevan. Njegova nesrečna smrt je pretresla celo svetolucijsko okolico in sploh vse, ki so ga poznali, kajti vsi so ga imeli radi. To je pokazal tudi veličastni pogreb, ki se je vršil v torek ob 3 popoldne. Ogromna množica občinstva ga je spremljala na zadnji poti in svetolucijski pevci so mu zapeli tri ganljive žalostinke. Naj mu bo domača zemlja, ki jo je iskreno ljubil lahka! Njegovi nevtolažljivi ženi in potrtnim staršem iskreno sožalje. Naj zaključimo to žalostno poročilo z bridkim spominom. Pred enim letom — manjka samo nekaj dni — se je zgodila na dvorišču Andrejeve domače hiše nesreča, ki je tudi pretresla celo Soško dolino. Takrat je bil žrtev zidarski podjetnik gosp. Valentin Štrukelj, ki je bil ubit pri ravnanju neke železne cevi. Pokojni Andrej je takrat pomagal g. Štrukliju pri tem delu in je le po golem slučaju par minut pred usodnim trenutkom odšel v hišo. Imel je tedaj srečo, ki ga je pa v pondeljek žalibog zapustila. Človek res ne ve ne ure ne dneva, taka je njegova usoda.

Ravnica.

Povsod se bere o povodnih. Zato se danes tudi mi oglasimo, da ne bode kdo mislil, da smo Ravnicanje utioni. Res je, da včasih zgine naše spodnje polje za par dni vse pod vodo, da je podobno bolj jezeru kot pa njivam. Letos imamo posebno dosti sitnosti s poljskim delom; nam gre prav počasi napredek, kjer je zmeraj voda. Sirk je tako velik, da ga komaj sedaj obisipamo. Seno pa le po sili sušimo. Letine slabe, draginja raste, dokla-

de in davki so visoki; kje bomo jezmali, da bomo to plačevali? Hvala Bogu, da se vsaj v gozdu nekaj zasluži. Sedaj imamo lepo cesto do Solkana. Za njo se moramo še posebej zahvaliti gospodu Francu Gruntarju iz Sedla pri Kobaridu, ki je bil do sedaj oskrbnik te ceste. On ni bil samo dober delavec, je bil tudi prav zgleden mladenič, zato ga je vse ljubilo: staro in mlado. Odhajajočemu želi vse najboljše cela Ravnica! Zbogom!

Črni vrh nad Idrijo.

Javno pozvan od črnovrškega dopisnika »Edinosti« z dne 22. junija moram — čeprav nerad — javno odgovoriti. Predvsem moram ugotoviti, da slone podatki g. dopisnika na napačnih informacijah ali pa vedoma in namenoma trdi, kar ni res. Merodajne osebe in vsak, kdor si je kdaj ogledal hišo zapuščeno cerkvi po g. Katarini Plešnar, ve, da je hiša v najslabšem stanju in ne kakor g. dopisnik trdi, v povsem dobrem stanju razen nekaterih malenkostnih popravil. Dajle ni res, da presega proračun 1.000.000 — in tudi ne sme presegati, ker ni toliko denarja v sedanjih težkih gospodarskih prilikah nihče niti od daleč ne drzne skupaj spraviti, najmanj pa jaz, ki že 2 leti z dejanjem dokazujem, da sem zadovoljen s takim stanovanjem, kakor menda noben drug dušni pastir v celi goriški škofiji in še kje drugje. Gospoda dopisnika pa tudi zelo naprošam, naj javi odboru onega glasbenika strokovnjaka, ki si upa za tretjino zgoraj omenjene svote adoptirati staro poslopje v »representačno« župnišče. Naj bo g. dopisnik prepričan, da mu bo vedela cela župnija in zlasti še jaz vso zahvalo in ga bomo šteli med največje dobrotnike započete dela, tudi če ne bo v denarju prispeval niti ene same stotinke. Sedanji g. podjetnik mi je tudi izjavil, da je pripravljen takoj odstopiti delo onemu spretnemu mojstru. Gospod dopisnik šteje pozidavo župnišča med dobrodelnost. Dovoljsem si skromno pripomniti, da to ni nikakršna dobrodelnost, marveč vestna dolžnost vsakega kristjana, ki hodi v cerkev in ki hoče, da so njegovi otroci krščansko vzgojeni. Dobrodelnost pa se prične šele tedaj, če je kdo svojo dolžnost storil in je dal več nego nanj pride. Čeprav čuti gosp. dopisnik v »Edinosti« živo potrebo, da dobi dušni pastir v Črnem vrhu primerno stanovanje, vendar sodim, da ga ne morem prištevati ne med one navadne ljudi, ki so po svoji najboljši vesti in svojih najboljših močeh svojo dolžnost storili, ne med dobrotnike, katerih je hvala Bogu tudi nekaj. — Toliko v blagohotno pojasnilo in prosim tudi Vi — brez zamere! — Črni vrh, 24. junija 1926. — Filip Kavčič, župni upravitelj.

Prapetno.

Prejeli smo in priobčujemo: Čital sem v Vašem cenjenem listu od 21. maja t. l. št. 38 dopis iz Prapetna. Dopis spravlja nekatere osebe na slab ugled, toda ni pravičen. Seveda nimamo vsi ljudje vseh dobrih lastnosti, najbrže tudi dopisnik ne. Z ozirom na Vaš dopis pa pravim: s celim lastnim naslovom na dan, če si ga upate dati pod dopis. Na svidenje!

Dobro poznani vaščan.

Spodnja Idrija.

»Katoliška Prosveta« v Spodnji Idriji vprizori v ljudski šoli v soboto dne 17. julija ob 8.30 uri zvečer in v nedeljo, dne 18. julija ob 3.30 uri popoldne dramo »Bele vrtnice«. Ker je igra zelo zanimive vsebine, naj nihče ne zamudi te prireditve! Torej, v soboto in nedeljo na svidenje v Spodnji Idriji!

Ob sklepu šolskega leta je tukajšnja mladina priredila lepo uspelo veselico. Vsa hvala za njo gre gospodničnam učiteljicam.

Sedlo.

(Smrtna kosa.) Dne 18. junija t. l. je umrl na rojstnem domu v Sedlu priljubljeni mladenič Franc Gašperut v starosti 21 let. nadebudni sin Josipa, mnogoletnega bivšega župana te občine. Ugrabil ga je v cvetu življenja neizprosna bolezen in odvedla v prerani grob pred časom k njegovi dobri mami in dvema sestrama. V nedeljo smo ga spremljali k večnemu počitku. Ljubi Frančič, ki nisi nobenega žalil v svojem mladostnem življenju, mlad si nas zapustil in šel v grob. Naj ti bo domača zemlja pri sv. Križu sladka in mila. Na svidenje nad zvezdami! Vsem preostalim posebno pa potrpetu očetu naše najiskrenejše sočutje!

Iz Oseka.

Dne 27. junija je priredila naša šolska mladina svojo veselico z mnogovrstnim sporedom. Otroci so pod vodstvom svojih učiteljev lepo zapeli razne pesmice, nastopali z raznimi deklamacijami, posebno pa se nam je dopadla igra »Škratci«. Z uspehom so bili obilni poslušalci zelo zadovoljni.

Dne 4. julija pa je bila v šolski sobi razstava raznih ročnih del, katera so otroci izvršili tekom šolskega leta. Videli smo razne risbe, posebno pa smo občudovali razna ženska ročna dela. Vendar pa bi za naprej želeli več praktičnih del, kot šivanje in tudi krpanje raznih ženskih in moških oblek, posebno pa pletenje raznih nogavic. Na splošno pa so bili obilni obiskovalci z razstavo zelo zadovoljni.

Na isto nedeljo t. j. 4. julija obhajali smo v Oseku 50letnico ustanovitve naše duhovnije, katero smo združili s 25letnico pastirovanja našega g. vikarja v tukajšnji vikariji. Dopoldansko slovesno službo božjo je imel preč. gosp. mons. Anton Berlot, ki je imel tem dogodkom primeren govor. Običajna procesija pa se je morala radi slabega vremena vršiti le v cerkvi. Popoldne pa je bilo določeno, da se blagoslovi kip Brezmadežne ter se v slovesni procesiji prenese v novo postavljeno lično kapelico pod šolo. Nebo se je med tem zjasnilo in določena procesija se je izvršila ob obilni udeležbi domačega in bližnjega ljudstva. K popoldanski slovesnosti sta prihitela tudi dva prijatelja našega g. vikarja mons. dr. Jos. Ličan in Venceslav Belè, dekan v Kanalu, ki je imel izpred kapele v srce segajoči govor na obilno zbrano ljudstvo. Cerkev in kapelico so zelo okusno ozaljšale z zelenjenjem in cveticami dekleta iz Mar. družbe, fantje in pa možje so pa postavili ob poteh mlaje in dva slavoloka. Vsa slovesnost se je izvršila prav lepo v splošno zadovoljnost vseh pričujočih. Na kapelici pa boste letnici 1876—1926. o tem dogodku pričali še poznim rodovom.

Te dni je vse občinarje občine Osek = Vitovlje nenavadno razburila neka govorica, češ da je znani voditelj komunistov v Oseku v družbi nekega liberalnega prvaka v Gorici tožil našega g. župana na goriški podprefekturi, da je komunist in prošil g. podprefekta, naj pošlje v Osek posebnega komisarja. Vse se čudi, kako je zamogel ta možakar za ta dan sleči svojo rudečo srjaco ter se preleviti naenkrat v liberalca. Pa naj bo kakor hoče, ljudje se ga bodo že dolgo zapomnili, ker hoče na tak način »koristiti« našo občino. Pa le tako naprej!

Ročinj.

Ker beseda nič ne izda, se moramo oglasiti javno. Naše poštne razmere so zelo žalostne. Prigodi se, da »Straža« ne dobimo po par tednov. Za Močila imamo n. pr. pismonošo, toda na pošti dajo časopis onemu, ki prvi pride. Ta si ga prilasti in naročnik ga ne dobi.

Gospodom, ki čitajo »Stražo« drugih naročnikov povemo prav vljudno: »Goriška Straža« stane na leto 15 lir. Če jo hočete čitati, naročite si jo, saj to vendar lahko storite. Pustite pa »Stražo« drugih na miru, ker drugače bomo prisiljeni postopati drugim potom.

Prizadeti.

Libušnje.

Na tozadevno moje poslano v Vašem cenj. listu št. 44, sem dolžan javnosti naznaniti, da sedaj imen onih surovin, o katerih sem govoril, še ne objavim in sicer prvič zato ne, ker so na Iderskem in v vsem okolišu, kakor sem zvedel, dobro znani, drugih pa imena dosti ne bodo zanimala; drugič zato ne, ker mi prihajajo od njih posredno opravilce, češ, da so bili tako pijani, da se niso zavedali svojega dejanja ali da sploh niso vedeli, da so pred farovžem itd., in tretjič posebno zato ne, ker sem iz popolnoma zanesljivega vira zvedel, da hočejo po bližnjih in daljnih občinah in prosijo vsacega, o katerem vedo, da je zmožen spisati dopis za list, ter moledujejo, da naj jim spiše odgovor na moje poslano. (Če je potreba lahko navedem osebe, pri katerih so moledovali.) Radoveden sem, kje in kedaj bodo dobili dopisnika in kaj bodo odgovorili. Do tedaj, ko zagleda ta dopis beli dan, ohranim njihova imena — in če se sami ne podpišejo pod dopis, podpišem jih jaz. Če se pa kdo posebno zanje zanima, so njihova imena in številke njih rojstnih hiš pri meni vsakomur na razpolago.

Ivan Leben, kurat.

Planina pri Vipavi.

Sicer je naš dopis nekoliko zakasnel, vendar je potrebno, da ostane prireditelj, ki je zbrala na praznik Sv. Petra in Pavla vsa društva v gor. Vipavski in nebroj udeležencev, v trajnem spominu. Ta praznik, ko obhaja naša Planina svojo »šagro«, je bil že od nekaj priljubljen Vipavcem. Letos je pa prireditev privabila toliko občinstva, kolikor ga že zlepa nismo videli. Prireditelj se je vršila v najlepšem redu. Nastopali so razni pevski zbori, telovadkinje, igralci, deklamatorice in kupletisti. Spored je bil torej zelo pester in privlačen. Med pevskimi zbori omenjam pevce iz Vrhpolja, Cola, Podrage, Slapa in Planine. Nekatere pesmi so bile podane prav izborna. Zlasti se je odlikoval pevski zbor iz Cola. Prav lep prizor se je nudil občinstvu, ko so budanjske telovadkinje nastopile s prekrasnimi simboličnimi vajami. Istotako so udeleženci burno ploskali članicam iz Slapa, ko so v lepi narodni noši prednašale »Jamsko Ivanko«. Kupletist iz Gočjo je dobro izpeljal in zaslužil pohvalo. Z burkami so nastopila društva iz Planine, Št. Vida in Vipave; zlasti slednja je ljudem zelo ugajala. Škoda, da je odpadel skupni pevski nastop. Tembolj nas je pa razveselil s svojim govorom g. zvezni tajnik Terčelj, ki je prišel iz Gorice. — Cela prireditelj ostane domačinom in udeležencem še dolgo v najlepšem spominu. Vsa čast prirediteljem in društvom!

Zavratec pri Idriji.

V nedeljo 4. t. m. nas je šolska mladina s svojim prvim javnim nastopom v resnici razveselila. Igrali so »Teto iz Amerike«. Kdo bi bil mislil, da se bodo naši mali znali v igro tako vživeti in nastopati res naravno in sigurno. Prav tako lepe so ible tudi deklamacije in petje. — Vso čast pa še posebej našima vrlima učiteljicama, gospodičnima Miklavičevi in Cualizza, ki sta se z otroci s tako vno trudili.

Otalež.

Meseca majnika se je poročil tukaj g. Alojzij Kokošar, učitelj-voditelj v Otaležu s Pavlino Peternelj, posestnikovo hčerko iz Lazca. Že-

ninovi tovariši iz učiteljskega kroga so jima priredili ob tej priliki lep, zabavni večer ob sviranju in petju. Oba, ženin in nevesta sta naša rojaka, katerima želimo obilo sreče in blagoslova na skupni poti skozi življenje! — Število članov Mohorjeve družbe se je pri nas letos še pomnožilo in doseglo število 104. — Letina je pokazala dobro v zgodnji spomladi, a vsled dolgotrajnega deževja je ves up splaval po vodi. Poljski nasadi so skorajda vničeni. Žito je pleglo ko je bilo v najlepšem cvetju; turščici slabo raste, ker ni toplote; sadje — kar ga je še ostalo — tudi odpada, tako da ljudstvo s strahom zre v bodočnost. Vendar se nekateri še ne streznijo in mislijo le na zabave in ples. Davčni vijak vedno huiše pritiska in izmozgano ljudstvo leze v dolgotrajno. Edino upanje ima ljudstvo še v mlekarnah, katerih je pet v našem okolišu. Z živino ni kupčije. Na izselitev ljudje več ne mislijo, ker nihče iz strahu pred bodočnostjo noče kupiti zemljišča.

Vogersko.

(Prva prireditelj.) Društvo »Posmado« je mlado, po izobrazbi streže in tudi dovolj trdno, da bo lahko vztrajalo v teh težkih dneh. A za začetek si je nadelo pretežno nalogo, ki ji pri najboljši volji ne bi moglo biti kos. Morda par let pozneje, ko bodo igralci vajeni odra in pevci bolj opipljeni in gotovi. Vendar občudujemo pogum in vztrajnost članov in voditeljev. Dve društvu sta v tako majni vasi, dva pevstva zbor! Pa kako se vza jemno podpirata? Malo pred našim prvim pričetkom veselice se je odpeljalo več voz fantov in deklet v Sempeter, s čimer so gotovo ustvarili o tako zvani edinstvi kaj čudno sodbo. Ljudi je prišlo kljub temu dosti, posebno še če omenimo, da je nekatere strašilo oblačno nebo. Spored je bil obširen. Pričetek ni bil tako točen kot je stalo na ličnem vabilu. Po it. deklamaciji je nastopil meš. zbor, za njim pa možki, oba domača. Z dobro voljo se popravijo polagoma zlasti višji glasovi in solo v moškem zboru. Batuški možki oktet kaže dolgo vajo in dobro prednašanje, enako meš. zbor iz Dornberga, ki je moral četrto pesem ponavljati, dasi bi občinstvo lahko enako zahtevalo od Batušcev v zadnji točki: »Tam gori za našo vasjo.« ki je bila prav čedna. Po lepo deklamirani pesmi: »O nevihti«, se je pričela igra enodejanka: »Volkašin«. Boljše kot glavne osebe so igrale stranske, ako iz vzamemo ne predobro naučene skupne pevske točke v igri. Igralci so vloge znali na pamet, a živeli niso kot bi bili morali, da gledavec res čuti, da se je tako vršilo. Može goče je igralcem pošel čas in niso imeli dovolj vaj; ali pa niso imeli nobene skušnje na odru? Ne moremo se spuščati v podrobnosti. Omenimo naj le še to, da je treba pričeti z lažjimi igrami, ki bodo lepo podane vsem ugajale, igralce pa privadilo na težje vloge. Sicer pa ni smoter naših društev samo nastop; prvo je srčna omika. In obenem s to nam bo dalo društvo prihodnjič še več zadovoljstva. Za danes častitamo! Za začetek zadosti in še preveč. Dobra volja vas spravi mimo vsakdanjih ljudi, ki so zadovoljni samo s plesom. — Godba iz Prvačine bi lahko tudi napravila trden sklep, da ne bo hodila na ples, ampak samo na čednejše kulturne prireditve. Mislimo, da bi šlo.

1000 LIR

boš lahko zadel, če se vpišeš v Goriško Mohorjevo družbo. Za šest lir prejmeš pet lepih knjig in v koledarju boš našel srečko. Če boš zadel pravo številko, ti bo Goriška Mohorjeva družba izplačala 1000 lir nagrade.

Gospodarstvo.**Uradna tajnost pri zadrugi.**

(V zadnji številki našega uglednega »Gospodarskega lista« razpravlja znani zadrugar g. Doktorič o zanimivem poglavju, ki ga radi obče važnosti radi posnemljemo.)

Molčečnost je ena najlepših čednosti, ki dičijo modrega moža. Zadruga, ki naj uživa zaupanje ljudstva, mora imeti v načelstvu in nadzorstvu moč, ki znajo molčati. Ali bodo nosili ljudje svoje prihranke posojilnici, če nimajo gotovosti, da je vodstvo zadruge v rokah resnih, molčečih ljudi? Ali kateremu članu bi bilo prijetno, če bi vsa vas vedela, koliko si je on pri posojilnici izposodil?

Ne le pri posojilnicah, tudi pri drugih zadrugah so zadeve, ki ne spadajo v javnost, tako razne kupčijske zadeve, cene blaga, dolгови, terjatve itd.

Naravno in potrebno je torej, da hranita načelstvo in nadzorstvo gledé vsega notranjega poslovanja, v kolikor ne spada v pristojnost občnega zbora, najvestnejše uradno tajnost.

Ali velja to pravilo tudi nasproti članom zadruge? Seveda! To najenostavnejše sledi iz naloge nadzorstva. Če bi imel vsak član pravico, prebrskati poslovne knjige in zahtevati najkočljivejša pojasnila, čemu je potem zakon izrečno določil v § 24., da nadzorstvo nadzoruje poslovanje v vseh panogah uprave, da se more poučiti o poteku vseh zadev zadruge, da ima vsak čas pravico pregledati knjige in dopisovanje in nadzorovati stanje blagajne. Čemu bi imelo nadzorstvo pravico, da sme še celo načelstvo začasno odstaviti? Ravno zato sta združni običaj in zakon nadzorstvu dala tako izredno moč, da člani posredno potom teh svojih zaupnikov vršijo nad delovanjem načelstva nadzorovanje do vseh najpodrobnejših zadev, ki so članom neposredno iz važnih razlogov in radi združnega prospeha nedostopne.

Da smo si na jasnem gledé tega, v koliko mora načelstvo ali nadzorstvo biti pripravljeno dajati pojasnila, ali koliko jih smejo člani neposredno zahtevati, pogledimo, kaj pravi združni zakon.

1. Vpogled v imenik članov mora biti vsakemu, torej tudi članom, prost (§ 14.).

2. Načelstvo ima dolžnost, da objavi (članom!) v prvih šestih mesecih poslovnega leta, stanje članstva in deležev ob letnem zaključku in gibanje članstva in deležev med letom (§ 22.). Tudi ti podatki morajo biti torej članom na razpolago.

3. Člani izvršujejo pravice, ki jim pristojajo v združnih zadevah, posebno gledé uprave zadrugnega poslovanja, vpogleda in pregleda bilance in določb o delitvi čistega dobička na občnih zborih s sodelovanjem in glasovanjem pri tozadevnih sklepih (§ 27.).

4. Načelstvo ima dolžnost, da preskrbi članom na njih zahtevo prepis združnih pravil in odobrenih računskih zaključkov in bilanc proti povrnitvi stroškov. Član lahko zahteva, da načelstvo te prepise podpiše (§ 35.).

Že previdnost narekuje načelstvu in nadzorstvu, da daje v združnih zadevah pojasnila tudi članom samo, v kolikor je primorano to storiti, menimo pa, da tudi splošna korist zadruge zahteva od njih najstrožjo molčečnost napram komursibodi, ker »za molčanje ni vprašanja«.

»Vinarska zveza« v Gorici, ulica Formica 1 ima edina v zalogi samo prava pristna domača vina. Cene zmerne, postrežba točna.

Valuta.

Dne 12. julija si dobil:

za 100 franc. frankov	75 50 do 76 50	Lir
za 100 belg. frankov	67.— do 69.—	Lir
za 100 švic. frankov	570.— do 580.—	Lir
za 100 češ.-slov. kron	86 50 do 87 50	Lir
za 100 dinarjev	52.— do 52 50	Lir
za 1 šterling	143.— do 143 75	Lir
za 1 dolar	29 40 do 29 75	Lir
Novci po 20 frankov	112.— do 115.—	Lir
za 100 avst. kron	0.0415 do 0.0425	Lir

Benečijske obveznice: 67.85.

Pismo iz Francije.

Merlebach, Moselle.

S tužnim srcem naznanjamo vsem našim rojakom, da je dne 21. junija umrl naš dobri prijatelj Anton Brence, doma iz Krnic pri Ledinah. Umrl je radi težke operacije na mehurju. Pogreb smo mu priredili šele na 24. junija. Čakali smo 3 dni, ker smo pričakovali naših domačinov, ki so zaposleni ne daleč od tod. Ali, žal, vse naše čakanje je bilo zaman, dasiravno smo pravočasno poslali brzojavko. Pa kljub temu je bilo dosti ljudi pri pogrebu. Prav iz srca se zahvaljujemo vsem, v prvi vrsti seveda g. kapelniku, ki nam je dal godbo za stonj in predsedniku društva sv. Barbare, za nagrobni govor. Končno izrekamo iskreno sožalje staršem in vsem sorodnikom pokojnika. Pozdravljamo tudi vse naše domačine. — Ivan Simnovič, Tomaž Bogataj, Ignac Slabe iz Govejka pri Ledinah; Istenič Franc, Breznica; Pivk Ferdinand, Razpotje; Anton Slabe, Ledine; Podobnik Franc, Dol. Vrsnik; Eržen Franc, Jelični vrh; Mrak Ignac, Jelični vrh; Jožefa Šinkovec iz Govejka.

Darovi za sklad »Goriške Straže«.

Gg. Jerkič Karol 2 liri, Markič Ivan iz Solkana 5 lir, Terpin Anton pok. Franca 5 lir, Fabian Ivan Brje 5 lir, N. N. Riva Piazzutta 3 lire, N. N. Ajdovščina 10 lir, Štanič Lojze Temnica 4 lire, Černe P. Gorica 2 liri, Abramič Jurij Bukovica 1 liro, Čermelj Marija Gorica 10 lir, Gabrijelčič Avgušlina Avče 20 lir, Gospodarsko društvo Batuje 25 lir, Nekdo iz Krasa 10 lir, Korsič Andrej Črnič 1 liro, družina Klanjšček Cerovo 10 lir, Alojzij Pavlin duhovnik 10 lir, Maver Venko Idrija pri Bači 5 lir, Kačer Luka Idrija pri Bači 5 lir, N. N. Bača 5 lir, N. N. Idrija pri Bači 5 lir, N. N. Bača 5 lir, Kofol Franc Bača 4 lire, Rutar Justina Bača 2 liri, Božič Fr. Bača 2 liri, N. N. Bača 2 liri, Kovačič Joahim Idrija pri Bači 1 liro, Rutar Marija Bača 1 liro, Kragelj Josip Bača 1 liro, Kragelj Jožefa Bača 1 liro, Mrak Ciril Bača 1 liro, N. N. Bača 1 liro, Sluga Marija Bača 1 liro, Kragelj Leopold Bača 1 liro, N. N. Idrij pri Bači 1 liro, N. N. Idrija pri Bači 1 liro, N. N. Bača 50 cent., Leban Josipina Bača 50 cent., Kovačič Ana Idrija pri Bači 2 liri, Baudaž Feliks Idrija pri Bači 1 liro, Kovačič Ana Idrija pri Bači 1 liro 40 cent., Gabršček Franc Idrija pri Bači 1 liro, Wolf Marija Idrija pri Bači 1 liro, Skok Anton Idrija pri Bači 2 liri, Kofol Rudolf Idrija pri Bači 1 liro, Manfreda Ignacij Idrija pri Bači 50 cent., Luznik Katarina Stopec 1 liro, Šuligoy Marija Stopec 1 liro, Leban Josip Stopec 4 lire, Sluga Marija Bača 50 cent., Kovačič Matilda Bača 50 c., Čotar Josip Škrbina 5 lir, I. R. 10 lir, Božič Josip Dolga poljana 10 lir, Nekdo iz Čepovana 5 lir, Neimenovana iz Idrije 100 (sto) lir, Alojzij Markočič Drnovk 10 lir, Iv. M—a 30 lir, Vodopivec Andrej Vogersko 2 liri, Kovic Katarina Peč 2 liri, Lutman Benedikt Štandrež 5 lir, Medvešek Katarina Gorica 2 liri, Debelak Anton Miščeki 3 lire, N. N. Miščeki 1 liro 50 cent., Tomšič Marija Sovodnje 4 lire, Franc Vidmar kurat Nadanjeselo 10 lir, N. N. Tolmin 7 lir, Gizela Čopin Trst 6 lir, Franc Peršič župnik Veta 10 lir, Cotič Andrej Dornberg

2 liri, N. N. iz Vidma 20 lir, N. N. iz Vidma 10 lir, N. N. iz Vidma 5 lir, N. N. iz Vidma 5 lir, N. N. iz Vidma 5 lir. Zadnji izkaz 1347 lir, današnji 445 lir 40 cent., skupaj: 1802 liri 40 cent.

Listnica Kmečke-delavske zveze in Političnega društva »Eдинosti v Gorici«.

1. Poljak I., Ozeljan 40: Vam je bila odbita pokojninska prošnja. Proti negativnemu odloku bi morali rekurirati tekom 90 dni. Ali ste rekurirali? Sporočite nam.

2. Drekonja Andrej, Kanal: Upa ti je, da boste v kratkem poklicani pred zdravniški pregled.

3. Kete Franc, Lokavec: Ob priliki zglasite se v tajništvo zaradi Vaše pokojninske zadeve.

4. Rijavec Evgenija, Gorica — Levada: Ob priliki zglasite se v tajništvo zaradi Vaše pokojnine.

5. Zej Amalja por. Podgornik, Trnovo: Vam je bila priznana pokojnina lir 1242 letnih in odgovorjajoči prispevki za otroke že 6. februarja 1925. Če ne prejimate še denarja, sporočite nam; na to bomo posredovali pri zakladnem nadzorništvu, da Vam pokojnino dejansko tudi izplača.

6. I. F. Koš. 15: Nimate nobene pravice do očetovega premoženja.

7. I. I. Šebrelje: Prejeli smo Vaša dva dopisa. Rekurz proti odmeritvi hišnega davka po okrajni davčni komisiji bi bil brezuspešen. Sicer pa smo prejeli prepozno tozadevno pismo.

8. Hvala Peter, Bukovo: Okrajna davčna komisija v Idriji je naš rekurz proti uradni odmeritvi hišnega davka ugodno rešila. Za hišo št. 10 je komisija znižala na lir 80; do čim je hišo št. 13 popolnoma oprostila hišnega davka. Rekurz na deželno komisijo bi bil brezuspešen, ker hiša št. 10 ni kmečka hiša.

9. Bogataj Andrej, Ledine — Prečnik: Zaradi Vaše vojne pokojnine smo posredovali v Rimu. O uspehu Vas bomo obvestili.

10. Kaus Andrej, Čezsoča: Glede davkov Vas obvestimo pismeno in Vam pošljemo primerni vzorec.

11. Bratina Virgilij, Skrilje: V Vaši zadevi smo se informirali pri tukajšnjem vojaškem oblastvu. Končne zdravniške odločitve še ni. Mnenje tukajšnjega oblastva je, da lahko iščete stalno službeno mesto, ker smete upati na definitivni odpust iz vojaške službe. Ob priliki pridite v tajništvo po svoj dokument.

12. Pč. I. Spodnja Idrija: V Vaši zadevi smo prejeli iz Rima sledeči odgovor: Novembra 1925 je finančno ministrstvo pisalo prefekturi v Trstu, da je treba rešiti Vašo zadevo v sporazumu z avstrijsko vlado. Od takrat ni ministerstvo v Rimu ukrenilo v Vaši zadevi ničesar. Posl. Besednjaka trenutno ni v Gorici. Ko se vrne, ga obvestimo o Vaši zadevi. Tajništvo.

Listnica uredništva.

Obloke: Vaš dopis je prav umešten. Mož, o katerem govorite, res zasluži, da se ga predstavi naši javnosti v vseh njegovih različnih političnih barvah. Prijadrti od cesarskega četovodje do črnosrajčnika in imeti še hrepenenje po poteštarji, je res zelo vijugasta pot. Vendar dopisa ne moremo priobčiti, ker je preveč oseben in bi lahko rodil tudi kakšne neljube posledice. Oglasite se še kaj. Pozdrav.

F. H., Abano: Ker je bil Vaš, sicer zanimivi dopis že objavljen v »Eдинosti«, ga mi ne moremo priobčiti. Izgledalo bi, kakor da smo ga ponatisnili po »Eдинosti«. Sporočite nam kaj drugega o Vašem bivanju v letovišču. Bomo zelo radi objavili. Pozdrav!

Dopisnici iz Rihenberga: Kakor ste videli Vas je nekdo drugi prehitel z dopisom o novi maši, zato je Vaš izostal. Pošljite še kaj. Pozdravljeni.

J. M. učit. St.: Vaš dopis je prišel v uredništvo prepozno! Pozdravljeni!

Darovi.

Za Slovensko sirotišče: P. n. g. Alojzij Simčič daruje ob priliki pogreba g. P. namesto venca 20 L; mesto cvetja na grob pok. Alojzija Rustja daruje družina Komac 30 L; N. N. 5 L. — Srčna hvala!

Zahvala.

Dobrodelni odbor v Črnem vrhu se lepo zahvaljuje tuk. gg. diletanatom za lepi dar 100 L (sto lir), kot čisti dohodek dveh predstav v korist občinskim revežem.

Črni vrh, 7. julija 1926.

F. Rudolf.

preds. dobrodel. odbora.

RAZGLAS.

:: Ljudska posojilnica v Bovcu :: sklicuje svoj

letni redni občni zbor

z običajnim dnevnim redom, kateri se bo vršil dne 18. julija tega leta ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure kasneje drugi občni zbor, kateri je sklepčen pri vsakem številu navzočih članov.

Odbor.

VABILO

k XIV. rednemu občnemu zboru Ljudske posojilnice v Št. Vidu pri Vipavi, ki se bo vršil dne 25. julija 1926. ob 4. uri popoldne v posojilničnem prostoru z običajnim dnevnim redom.

Načelstvo.

Zgubil se je od P. Cavour do ulice v. S. Giovanni majhen blok za inkasiranje. Kdor ga najde, naj ga prinese v upravo lista.

Mizo, preprosto, srednjeveliko, čeprav obrabljeno bi rabila neka naša organizacija v mestu. Kdor bi jo lahko prodal, ozir. posodil za nekaj časa, naj pove pri upravi lista.

„Zadružna veza“ v Gorici

dobi

v par dneh pošiljatev

čilskega solitra

Kdor ga hoče imeti, naj se zgleda čimprej, ker je povpraševanje po njem veliko. V »Zvezinem« sklašču dobite tudi

modro galico

znane tvrdke Montecatini in najfinjšje

žveplo

po zelo ugodni ceni. Stalno so v zalogi

orehove in sezamove tropine,

najcenejša močna krmila za živino in prašiče.

»Zadružna zveza« v Gorici.

Mlad izurjen kovač išče mesta kot pomočnik ali pa želi vzeti v najem stanovanje s samostojno kovačnico na deželi (ima vse potrebno orodje).

POZOR! Resna trgovina z mrštvaskimi predmeti se priporoča občinstvu. Izbera velika in izključna konkurenca. Pavšič Terezija, Gorica, Raštelj 37 pod oboki. Zaloge v prvem nadstropju.

Radi selitve je na prodaj posestvo s hišo, hlevom in dvokozolcem. Redi lahko 4 glave živine in dva prašiča. Zemljišče meri 17 in pol johov in sicer dva gozda, travnike in njive. Cena po dogovoru. Nastop takoj. Natančno se izve pri Ivanu Kos — Kneža št. 2, Podmelec.

PRISTNO ŽGANJE

na drobno in debelo, konjak, rum, špirit, grenčice, vse najboljše vrste, kis iz čistega vina, se dobi v Via Ascoli 31 (na vogalu trga De Amicis, prej Korenj).

Lloyd Sabauda.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 18. 8. 1926.

»Conte Rosso« 30. 7. 1926.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Maria« 29. 7. 1926.

»Tommaso di Savoia« 13. 8. 1926.

»Conte Verde« 20. 8. 1926.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ oziroma v 19 dneh.

v Avstralijo:

»Carmignano« 30. 8. 1926.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

SANTE BUSOLINI

Uprava: Via Caprin 5

Telefon št. 314.

Naznanjam slav. občinstvu, da smo obnovili prve dni junija stare in priznane apnenice v Solkanu. Istotam se nahajajo tudi kamnolomi. Apno je prvovrstno in boljše od drugih ter vsak čas na razpolago. — Cene zelo ugodne.

Zdravnik za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema vse dni v tednu v Gorici, na Travniku št. 20 ob sobotah in nedeljah pa tudi v Ajdovščini št. 146 nasproti Ljudskemu vrtu.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija Dr. A. DE FIORI

v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsake vrste blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!